

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 22.12.2008

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/637-3/22.12.2008

Ταχ. Δ/ση: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 1-3

115 23 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210-6475600

FAX: 210-6475628

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 66 /2008

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 25/09/2008, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.00, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση, που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν οι Χ. Γεραρής, Πρόεδρος, Λ. Κοτσαλής, Α. Παπανεοφύτου, Α. Πράσσοι και Α. Μεταξάς, τακτικά μέλη της Αρχής. Επίσης παρέστησαν τα αναπληρωματικά μέλη της Αρχής, Γ. Πάντζιου και Π. Φουντεδάκη σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Α. Πομπόρτση και Α. Ρουπακιώτη αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και κλήθηκαν νομίμως εγγράφως, δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν επίσης με εντολή του Προέδρου, η Κ. Λωσταράκου, νομική ελέγκτρια, ως εισηγήτρια και η Μ. Κοκκινάκη, υπάλληλος του Διοικητικού – Οικονομικού Τμήματος της Αρχής, ως γραμματέας.

Στη συνεδρίαση είχαν κληθεί νομίμως και προσήλθαν οι Α, Δ/ντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης της τράπεζας EFG EUROBANK ERGASIAS και Χ. Σταθοπούλου, πληρεξούσιος δικηγόρος της τράπεζας.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Με προσφυγή της προς την Αρχή (Γ/ΕΙΣ/637/1.2.2008) η Χ παραπονείται για μη ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης που άσκησε προς την τράπεζα EFG EUROBANK ERGASIAS με την οποία έχει συνάψει συμβάσεις τεσσάρων τραπεζικών υπηρεσιών. Η εν λόγω τράπεζα προχώρησε σε αναστολή της χρήσης τους “για σοβαρούς λόγους”, όπως ανακοίνωσε στην προσφεύγουσα μετά από σχετικό αίτημά της, χωρίς όμως να διευκρινίζει ποιοί είναι οι λόγοι αυτοί.

Σε απάντηση εγγράφου της Αρχής, η εν λόγω τράπεζα αναφέρει ότι τηρεί αρχείο προσωπικών δεδομένων, με σκοπό τη διαχείριση των από το νόμο προβλεπόμενων ελέγχων, το οποίο και έχει γνωστοποιήσει στην Αρχή. Πηγές του αρχείου είναι μεταξύ άλλων δημόσια προσβάσιμες πηγές (π.χ. δημοσιεύματα του τύπου, ελληνικού και διεθνούς μέσω του διαδικτύου) καθώς και πληροφόρηση από άλλα τμήματα της τράπεζας ή εταιρίες του ομίλου. Όπως αναφέρει επίσης η τράπεζα, τα δεδομένα αυτά λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της αξιολόγησης μεταξύ άλλων και του κινδύνου που αφορά στη φήμη και τα συμφέροντα της ίδιας, των μετόχων της και των τρίτων που συναλλάσσονται με αυτήν.

Η προσφεύγουσα και ο σύζυγός της Ψ ζήτησαν, ως μέτοχοι της εταιρίας “Χ Ε.Ε.”, τον Ιούλιο του 2007 τη λήψη επιχειρηματικού δανείου από την ως άνω τράπεζα. Στο πλαίσιο του ελέγχου που διενεργήθηκε από την τράπεζα, η αρμόδια πιστοδοτική υπηρεσία της τράπεζας ανέσυρε από το διαδίκτυο δημοσίευμα πολωνικής εφημερίδας στο οποίο αναφερόταν το όνομα του ανωτέρω και το οποίο, μεταξύ άλλων, ανέφερε ότι ο τελευταίος είχε κατηγορηθεί από την κεντρική τράπεζα της Πολωνίας για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, ένεκα των οποίων είχε θεωρηθεί στην Πολωνία ως persona non grata. Κατόπιν των ανωτέρω, η τράπεζα έκρινε ότι υπήρχαν βάσιμες υποψίες εμπλοκής του ανωτέρω σε ζητήματα που άπτονται της νομοθεσίας περί νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, υπήρχε σοβαρός κίνδυνος διασάλευσης της φήμης της τόσο από τη συνέχιση της παραπάνω δανειοδότησης όσο και από τη συνέχιση της συναλλακτικής της σχέσης με την προσφεύγουσα- σύζυγο του υποψήφιου πελάτη. Για το λόγο αυτό η τράπεζα, αφενός απέρριψε το αίτημα για χρηματοδότηση και αφετέρου ανέστειλε τη χρήση των καταναλωτικών προϊόντων της προσφεύγουσας.

Όπως ισχυρίστηκε η τράπεζα στο υπόμνημα που κατέθεσε αλλά και κατά την ακροαματική διαδικασία, οι λόγοι αναστολής της χρήσης τραπεζικών υπηρεσιών δεν

αφορούσαν το πρόσωπο της προσφεύγουσας, αλλά τρίτα πρόσωπα και συνεπώς η αναστολή δεν οφειλόταν σε επεξεργασία προσωπικών της στοιχείων. Βάσει δε της παρ. 16 του άρθρου 4 του ν.2331/95, που απαγορεύει την γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικών με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα σε αυτόν που αφορούν οι πληροφορίες ή σε τρίτους, η τράπεζα δεν ανακοίνωσε στην προσφεύγουσα τους λόγους αναστολής, διότι θεώρησε ότι αυτοί συνδέονται άμεσα με την εκ μέρους της τράπεζας αυτεπάγγελτη αναζήτηση και διαβίβαση σε αυτήν τέτοιων πληροφοριών στο πλαίσιο της εξέτασης αιτήματος δανειοδότησης, πολύ δε περισσότερο, αφού η τράπεζα δεν είχε αποφασίσει, κατά το χρόνο που υπέβαλε το αίτημά της η προσφεύγουσα, αν θα διαβίβαζε την ανωτέρω πληροφόρηση στην αρμόδια Επιτροπή. Η τράπεζα υποστηρίζει ότι η συγκεκριμένη διάταξη του άρθρου 4 του ν.2331/95 υπερισχύει ως ειδικότερη της διάταξης του άρθρου 12 παρ.1 του ν.2472/97, ακόμα και στις περιπτώσεις που το πιστωτικό ίδρυμα δεν έχει διαβιβάσει τις σχετικές πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές, είναι δε ευρύτερη από την διατύπωση του άρθρου 8 της Οδηγίας 91/308, κατά την οποία τα πιστωτικά ιδρύματα δεν μπορούν να γνωστοποιούν στον ενεχόμενο πελάτη ή σε τρίτους το γεγονός ότι διαβιβάστηκαν πληροφορίες, αφού, σύμφωνα με το άρθρο 15 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν αυστηρότερες διατάξεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Σε κάθε περίπτωση, δεν υπήρξε παράβαση της υποχρέωσης που θεσπίζεται με το άρθρο 12 του ν.2472/97, αφού δεν υπήρξε άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης από την προσφεύγουσα κατά τη διαδικασία που ορίζει το ως άνω άρθρο.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/97 (άρθρ. 2), δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων, φυσικό πρόσωπο, του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί. Περαιτέρω, στο άρθρο 12 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι καθένας έχει δικαίωμα να γνωρίζει εάν δεδομένα που τον αφορούν αποτελούν ή αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας, ενώ στην παράγραφο 5 προβλέπεται ότι η υποχρέωση πληροφόρησης μπορεί να αρθεί, εν όλω ή εν μέρει, με απόφαση της Αρχής, ύστερα από αίτηση του υπεύθυνου επεξεργασίας, εφ' όσον η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα

σοβαρών εγκλημάτων. Συναφώς, η Οδηγία 95/46 προβλέπει στο άρθρο 13 παρ. 1 ότι τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν με νομοθετικά μέτρα την εμβέλεια των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 12 για το δικαίωμα πρόσβασης, όταν ο περιορισμός αυτός απαιτείται μεταξύ άλλων για τη διαφύλαξη της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης παραβάσεων του ποινικού νόμου (υπό δ).

2. Εξετέρου, βάσει του ν.2076/92 (Ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων), κάθε τράπεζα οφείλει να διαθέτει επαρκές Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ). Η επάρκεια της οργανωτικής δομής του συστήματος αξιολογούνται από την Τράπεζα της Ελλάδος (Τ.τ.Ε) (άρθρο 18) η οποία και είναι αρμόδια να καθορίσει τις βασικές αρχές και κριτήρια που πρέπει να πληρούνται από τα χρηματοδοτικά και πιστωτικά ιδρύματα που εποπτεύει. Με την με αρ. 231/23.10.2006 απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της ΤτΕ συμπληρώθηκε η Πράξη του Διοικητή της ΤτΕ 2577/2006 με το Παράρτημα 4 όπου καθορίστηκαν οι βασικές αρχές και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους όπως αυτές πηγάζουν από νομοθετικές διατάξεις, ιδίως υπό το φως του νέου πλαισίου πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ειδικότερα στο Παράρτημα 4 ορίζεται ότι κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας των τραπεζών, πρέπει να συλλέγονται επαρκείς πληροφορίες για έναν πελάτη, να χρησιμοποιούνται για την εξακρίβωση της ταυτότητάς του και να αξιολογούνται ως προς την συνολική του εικόνα. Οι διαδικασίες αυτές είναι αντίστοιχες με τον κίνδυνο κάθε πελάτη/ή και συναλλαγής.

3. Ο ν. 2331/1995 “πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες κλπ.” (ΦΕΚ Α’173), που ίσχυε κατά το χρόνο επεξεργασίας των δεδομένων από την τράπεζα και είχε μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη την κοινοτική οδηγία 91/308, ορίζει στα άρθρα 1 και 2 τα εγκλήματα που εμπίπτουν στην έννοια της εγκληματικής δραστηριότητας και τις ενέργειες που συνιστούν το τιμωρούμενο με ποινή κάθειρξης αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Περαιτέρω τα άρθρα 4 και 5 του ίδιου νόμου προβλέπουν τις υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών

οργανισμών για την αποτροπή συναλλαγών που νομιμοποιούν έσοδα από εγκληματική δραστηριότητα, ενώ το άρθρο 7 συνιστά ειδική Επιτροπή για την αξιολόγηση και διερεύνηση των ύποπτων συναλλαγών. Ειδικότερα το άρθρο 4 παρ.16 του ν.2331/95 ορίζει τα εξής: “Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι υπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη της παραγράφου 10, καθώς και τα κατά την παράγραφο 11 πρόσωπα, απαγορεύεται να γνωστοποιούν τα γεγονόσ ότι διαβιβάστηκαν ή ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται έρευνα για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα σε αυτόν τον οποίο αφορούν οι πληροφορίες ή σε τρίτους. Όποιος από πρόθεση παραβιάζει το κατά την παράγραφο αυτή καθήκον εχεμύθειας, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.” Η διάταξη αυτή έχει ήδη αντικατασταθεί με το άρθρο 31 του ν.3691/08, ο οποίος μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη τις ισχύουσες κοινοτικές οδηγίες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

4. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων σε στοιχεία που το αφορούν νομίμως περιορίζεται, χωρίς προηγούμενη άδεια της Αρχής, για τον σκοπό διερεύνησης ποινικών αδικημάτων συναφών προς τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ειδικότερα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαγορεύεται να γνωστοποιεί στο υποκείμενο των δεδομένων ότι διεξάγεται εις βάρος του έρευνα για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα ή ότι οι σχετικές με το πόρισμα της έρευνας πληροφορίες διαβιβάστηκαν στην αρμόδια Επιτροπή για την αξιολόγηση και διερεύνηση των πληροφοριών. Η απαγόρευση αυτή, που συνιστά αντίστοιχο περιορισμό του δικαιώματος πρόσβασης του φερόμενου ως εμπλεκόμενου σε παράνομη νομιμοποίηση εσόδων, αποτελεί αναγκαίο μέτρο για την ακώλυτη και αποτελεσματική διερεύνηση του τιμωρούμενου με κάθειρξη σοβαρού αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Για το λόγο αυτό η εκ προθέσεως παράβαση του καθήκοντος εχεμύθειας τιμωρείται με ποινή φυλάκισης και χρηματική ποινή. Ο εν λόγω όμως περιορισμός του δικαιώματος πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων παύει να ισχύει, αφότου το πιστωτικό ίδρυμα ολοκλήρωσε την έρευνα και δεν διαβίβασε στην αρμόδια Επιτροπή τις συλλεγείσες πληροφορίες και στοιχεία, εκτιμώντας προφανώς ότι δεν συνιστούν ένδειξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα

5. Από την εξέταση των δεδομένων που επεξεργάστηκε η τράπεζα προκύπτει ότι αυτά περιέχονται σε δημοσιευμένες πληροφορίες που αναφέρονται στην ίδια ή/και τον σύζυγό της. Η επεξεργασία πληροφοριών σχετικά με τον σύζυγό της, με τον οποίο μάλιστα διατηρούσε και επιχειρηματικό δεσμό, είχε προφανώς επιπτώσεις στα δικαιώματα και συμφέροντά της, εφόσον επέδρασε στον τρόπο αντιμετώπισης της ίδιας από την τράπεζα, όσον αφορά τη χρήση των τραπεζικών προϊόντων που κατείχε, αλλά και το αίτημα δανειοδότησής της ως μετόχου της εταιρίας. Το επιχείρημα της τράπεζας ότι τα στοιχεία αφορούν τρίτο πρόσωπο είναι αβάσιμο, αφού, αν όντως αφορούσαν τρίτο –υπό την έννοια του άσχετου με τα συμφέροντα της προσφεύγουσας- η επεξεργασία τους δεν θα οδηγούσε στον αποκλεισμό της ίδιας. Εφόσον, λοιπόν, στο αρχείο της τράπεζας υπάρχουν πληροφορίες που έτυχαν επεξεργασίας με αποτέλεσμα να επηρεαστεί ο τρόπος αντιμετώπισης της προσφεύγουσας, τα δεδομένα αυτά “αναφέρονται” στην προσφεύγουσα και αποτελούν προσωπικά της δεδομένα στα οποία δικαιούται πρόσβαση (βλ. και Γνώμη 4/2007 σχετικά με την έννοια του όρου “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα” της Ομάδας Προστασίας Δεδομένων του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/EK, σελ. 10 επ.).

6. Τα ανωτέρω στοιχεία έχουν συλλεχθεί κατά τη συνήθη διερεύνηση της συνολικής εικόνας του πελάτη που διεξάγει η τράπεζα και αξιολογήθηκαν στο πλαίσιο της συναλλακτικής σχέσης της τράπεζας με τον συγκεκριμένο πελάτη. Μετά τη συλλογή τους δεν διαβιβάστηκαν στην αρμόδια Επιτροπή κατά τη διαδικασία έρευνας της τράπεζας για αδικήματα σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Επομένως, η γνωστοποίηση στοιχείων που αναφέρονται στην προσφεύγουσα και περιέχονται στα σχετικά έγγραφα που τηρεί η τράπεζα, η οποία μάλιστα τα είχε συλλέξει από δημόσια προσβάσιμες πηγές, σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ενδέχεται να βλάψει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών που προβλέπονται στο σχετικό νόμο. Εξυπακούεται ότι οι λοιπές πληροφορίες που αφορούν αποκλειστικά τον σύζυγο αποτελούν δεδομένα τρίτου προσώπου, για την ανακοίνωση των οποίων ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 5 παρ.2 εδαφ.ε του ν.2472/97.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή κρίνει ότι η προσφεύγουσα έχει δικαίωμα πρόσβασης σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Ο Πρόεδρος

Χρίστος Γεραρής

Η Γραμματέας

Μαρία Κοκκινάκη